

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, csütörtök, december 15

Tizenegyedik évfolyam.

KÜLÖN FÖLDMŰVELÉS IPAR-ÜGYI MINISZTERIUMOT.

Budapest, 1881. decz. 12.

V. Nem régen olvastuk, hogy Takáts miniszteri tanácsos egy tervet nyújtott be a miniszterelnöknek, mely szerint külön pósta- és távirda-ügyi miniszterium lenne felállítandó. Örömmel fogadtuk e hirt, mert azon hitben éltünk, hogy a pósta- és távirdák-ügye ma még a földművelési miniszterium ressortjához tartozván, azon célból lenne külön választandó, hogy t. i. a földművelési és ipar ügyek miniszteriuma ez által szabadabb kezet nyervén, idejét és tehetségét egészen a földművelési és ipar ügyeknek szentelhesse. Figyelemünket kikerülte az a körülmény, hogy a pósta- és távirdák-ügye már régebben a közlekedési miniszteriumhoz levén átvéte, a külön miniszterium felállítására által előbbi feltevésünk nem céloztatik, mert nem céloztathatik. A mily örömmel fogadtuk tehát ama kiállításba helyezett intézkedést, hogy a sirlmasságig elhanyagolt földművelési ügy ázsiai állapotának ezen intézkedés által vége szakad, s hogy minden jóvedelmek alapjával, a földműveléssel, nemzetgazdaságilag is a művelt nemzetek színvonalára fogunk emelkedni: — annyira leverebben hatott reánk a család; és bár készek vagyunk elhinni, hogy postáink és távirdáink egy külön miniszterium felállítását szintén megkívánják, azt még se fogja fejünkbe verni senki, hogy anyagi, vagy szellemi érdekeinknek ezen mellékága egy külön miniszterium felállítását sürögsebben követelje, mint jelentünk ugy jövőnk alapja: a földművelés és az ipar.

Hanem mindezekből ama igen fontos tanulságot vonjuk le, miszerint ugyan-csak meglátászik gazdaságosságunknak a keleti úri kényelem, mert míg utóljára a katlanfoltozók is ott lesznek már, hogy saját érdekeikben előnyüket és kellő támogatást fognak kivívni, szerencsétlen gazdaságosságunk az ő mozdulatlan kényelem szeretetével, mindig leghátul kullog, s a „Tarde venientibus ostra” közmondás értelme szerint mindig csak az jut neki, a mi mások által meghagyatik. Most is méltóztatnának megnézni a közgazdasági, ipar- és kereskedelmi miniszter tetteit, hát míg iparcélokra mindig több és több tétel fordul elő, a gazdasági célokra való tételek helyt állanak, a meennyiben nálunk az „iparemelés” jelszava mellett a gazdaság emelése.

A KELET TÁRCZÁJA.

PONGRÁCZ ÉS SZERVÁCZ.

Sacher-Masoch rajza.

(Végo.)

De nehogy ismét valami baj érje őket, páratlan egy hanyagsággal — de külön-külön megtették övintézkedéseiket. Mintha csak összebeszéltek volna, egyikük sem használt sem lovat, sem szerket, hanem mindegyik lelkiismeretesen éjjel, gyalog s fegyver nélkül indult útra, csupán sétapálczával.

Szép, derült, de kevésbé tikkasztó nyári éj volt, s az expedíció tulajdonképpen csak egy kellemes gyalogséta jelleggel bírt. De fájdalom, összetalálkoztak még pedig olyan helyen, hol már igen gyakran fordultak elő rabló támadások sőt véres gyilkosságok is. Oly hirtelen találkoztak össze, hogy kitérni vagy visszafordulni már teljesen lehetetlen volt. Mindegyik megpillantotta a másikat botl kezében, s mindnyiknek feltűnt, hogy a másik megállott, s őt szemügyre vette.

Nyilván egy gazember csavargó, ha csak nem rabló, gondolta Pongrácz. Szervác meg távol volt attól, hogy valami másat gondoljon, mint barátja. Tehát mindketten azt fontolgatták, sajátosság egyhangúsággal: mit használna mindjárt egymásra rohanni? Jobb egyelőre csak védelmi állást foglalni el. Ez okból kézre fogták botjaikat s ütésre készen tartva egymás felé indultak. Sőt füttyölni is kezd-

sérül még magok a gazdák is megfélelkeznek.

Miután pedig bebizonyított tény, hogy a még mindig primitív magyar gazdasági szakértelem mellett abból a földből, mely Európa legtermékenyebb vegyi talajainak egyikét képviseli, 16—18 millió ember csak szegényesen bír megélni, holott megélhetne belőle más gazdaság mellett gazdagon 30 millió: hát elvitázhatatlan tény, hogy szegénységi betegségünknek fészke gazdasági szakértelmünk hiányában rejlik.

Szükséges mindenekelőtt gyakorlati mintagazdaságokat állítani föl, hogy a vidék kézzel foghatóan, praxisból, saját szemével győződjék meg arról: mi különbség van a helyes és helytelen, a szakértelemmel vezetett vagy kontárkodó gazdaság között? Ott vannak száz-ezer holdakra menő állami uradalmaink, s van mód és alkalom hozzá, hogy a kormány az okosabb gazdaságba tapasztalati uton vezesse be a közönséget, hogy minden uradalomban berendezzen egy a kisebb és egy a nagyobb birtokoknak mintául szolgálható gyakorlati gazdaságot.

Ezennel bátrak vagyunk tehát a kormány figyelmét a posta és távirdái külön miniszterium helyett a külön földművelés-ipari miniszteriumra főlhívni.

Zágrábi hírek szerint, Zivkovicsnak patriarchává történő megválasztása nem hagyott helyben. Zivkovics báró ma Karlovczra utazott, hol a congressusi tanácskozások újból megnyitása, illetve az új patriarcha választása közülből áll.

A közigazgatási bizottság ülése.

Decz. 12.

A közigazgatási bizottság d. e. Péchy Manó gr. elnöklése alatt Tisza Kálmán min. elnök és Markus min. tanácsos elnöklése alatt folytatta a megyék háztartásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Post-Pilis-Solt-Kiskun megye javadalmazásának tételénél Szilágyi Olivér a megyei főjegyző fizetésének fölemelését s több központi tisztviselő lakbérének nevelését s ehhez képpost az összes javadalmazásnak 1000 forint való emelését javajla. — Tisza min. elnök jelzi, hogy a megye javadalma ugyanis 9000 frral több, mint a mennyi az 1882. évre megállapított sőt 2000 frral több, mint a mennyi a megye maga kért. — Pulszky Ágost az eddigi arányokat nem fogadja el igazságos zsínórmértékül. —

tek, ezáltal akarván igen finoman jelezni, hogy nem félnek cseppet sem. Most a füttyre egyik a másikat vélte támadónak, a füttytet pedig csak jelszónak, hogy a cinkostársakat figyelmeztessék. Egy más elérve egyszerre lecsaptak mindketten botjaikkal. Mindketten a földre estek, s a földön fektetve kölcsönösen felajánlották egymásnak pénzeiket. Csak most ismerék végre fel egymást, s hangos nevetésre fakadtak, pedig a vér csorgott mind egyiknek fejéből. De nem nevettek sokáig, mert felébredt mindegyikben a részvét és szánalom a másik iránt. Pongrácz észrevette a sebet, melyet Szerváczon ejtett. Elkezdett hangosan jajgatni s megkérlelni barátját. Ez meg azalatt a közeli patakhoz rohant, megáztatta kendőjét s barátjának sebet bekötöztette úgy a hogy lehetett.

Hasztalan minden óvakodás, sorsunk ez! E böles kijelentés után a két jóbarát megnyugodott, s miután igen igen nagyon szerették egymást, elhatározták, hogy elviselik nyugodtan e balsorsot. Egyszer egy évben még is látniok kellett egymást, s egy évben egy szerencsétlenséget ellehet viselni.

E közben azonban mindinkább elterjedt a hit, hogy Pongrácz és Szervác nem csak egymásra, de mindazokra, kikkel összejönnek szerencsétlenséget hoznak. Figyelni kezdtek őket, s fájdalom e hit csak nagyon is valóban bizonyult.

Egy kacsá vadászaton, melyben mindketten részt vettek, kezdetben a szerencse igen kedvezett a vadásztársaságnak, s ember emlékezet óta nem löttek annyit

Grünwald Béla megjegyzi, hogy reá ezen tanácskozás azon benyomást teszi, mint a sötétben való tapogatózás; kimondta már előbb s most még inkább meg van győződve fölé, miszerint a bizottság helyzete a czél szerinti tanácskozást lehetetlenné teszi. — A bizottság eljárásánál hiányzik beható előtanulmány, mint szükséges alap.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Grünwald azon állítást czáfolja, mintha a kormány az eddigi tapasztalatokat föl nem használta volna. Azonban ezen bizottságnak és majdan a törvényhozásnak feladata megállapítani azon pénzügyi keretet, a melyen felül a kormány és a megyék a szervezést végrehajthják.

Szederkényi Nándor nem hiszi, hogy a főtvetelt elvi kérdések eldöntése által a részletes tárgyalás is ki volna meríthető.

Tisza miniszterelnök a fölmerült kérdéseket következőképen rendezi:

I. helyese-e a központi tisztviselői fizetéseknek osztályok szerinti megállapítása vagy nem, s ha nem, szolgáljon az első osztály vagy egy átlagfizetés alapul? 2. A szolgabírói hivatalok létszáma és fizetései egészen vagy a járások nagysága szerinti osztályokban állapíttassanak-e meg, s ha nem, a magasabb vagy kisebb osztály, vagy a középátlag fogadtassék el? 3. Fogalmazói gyakorlatok rendszeresíttessék-e; 4. a számvévek száma szaporíttassék ott, hol csak egy van; 5. az állatorvosok szaporíttassanak-e?

A bizottság azután e sorozatot fogadja el alapul. Némi vita után a bizottság következő eredményre jut:

Az első kérdésnél a központi tisztviselők fizetéseinak osztályozása elfogadtatik. — A másodiknál a szolgabírói fizetések osztályozásának; alapul pedig 1000 frrt fizetés vétetik föl. — A harmadiknál a költségek miatt a fogalmazói gyakorlatok rendszeresítése eljötték. — A negyediknél kimondatik, hogy azon megyékben, a hol 100-nál több község van és csak egy számvévő, még egy számvévő rendszeresíttessék. — Végre az ötödiknél Tíbad indítványára kimondatik, hogy az állatorvosok jelenlegi száma (megyénként egy) a 8 legnagyobb megyében 3-ra szaporíttassék, a 15 legkisebben pedig maradjon egy, a többiben emeltessek kettőre.

A megállapodások kapcsán a minster megbízott, hogy a kimutatást ezek szerint részleteiben is dolgoztassa át.

Ezzel az ülés véget ért. A további kérdések a jövő ülésben fognak eldöntetni.

decz. 13.

A képviselőház közigazgatási bizottsága Péchy Manó gr. elnöklése alatt ma tartott ülésében a bizottság a szolgabírói hivatalok számát s megvénkénti arányát vette tárgyalás alá.

Dacsó Pál indítványozza, hogy a szolgabírói hivatalok számának megállapításánál a bizottság a költséget ne kímélje. Pulszky

kacsát. Pongrácz és Szervác egy ladikban voltak. Hiába ellenéztek a többiek. Mindketten, mint ügyes lövők csak úgy puffogtatták halomra a kacsát. De egyszerre csak elmerült a ladik, s a vadászok nyakig álltak a vízben s iszapban, s az lábaik alatt engedve, mind jobban jobban süllyedtek alá. Pongrácz azonban csak barátja életéért remegett, ez meg folytott csak azt kiáltozá: tartad magad hozzá, nehogy elmerülj, mintha a szőke óriásnak támaszra lett volna szüksége. S végre mindnyáján beleveszték volna, ha a másik ladikban ülők segélyükre nem sietnek.

Szervác és Pongrácz ezután husvétkor találkoztak ismét egyik közös barátjuknál. Nejeik is ott voltak. A nők ez alkalommal látták egymást először s azonnal el voltak ragadtatva egymástól. Pongrácz aetheri kis felesége úgy tűnt fel Szervác jó megtermett neje előtt, mint egy földöntuli angyal. Szervác neje ellenben, méltóságos alakjával ennek úgy tűnt fel, mint egy királyné. Az első félóra után összecsókolóztak. A második után már tegeztek egymást, s a harmadik félóra után már együtt mentek haza Pongrácz szánkjában. Mert a két férfi tulajdonban nejeik vonzalma felett elfeledte minden korábbi balesetét s eltökélték, hogy az ünnepeket együtt töltik. De a mint így tova repülének a sima hóréteg felett, egyszerre csak azt látta Pongrácz neje, kinek szeme folyást út barátjának csüngött, hogy ez magasra emelkedik felfelé. Es ez annál inkább meglepte, mivel e repülés fel az égbe inkább ő hoz-

Ágost helytelennek tartja azt, hogy a szolgabírói létszám épen a közép nagyságú megyékben redukáltatott.

Tisza a miniszterelnök kijelenti, hogy egyes megyékben több szolgabírói hivatal van, mint járásbíró, a szám a legtöbben megegyezik. Kevesebb szolgabíró csak ott van, a hol egy város részére külön járásbíró áll fenn. Kéri a bizottságot, hogy ne járjon el túlságos bőkezűséggel a pénzügyi helyzet tekintetéből.

Tíbad Antal ezt a törvényjavaslatot a bizottság megállapodásával megegyeztetetőknek nem tartja.

Elokes György helyesli azt, hogy ott, hol a viszonyok kívánják, egy új szolgabírói hivatal állíttassék fel.

Tisza a miniszterelnök kijelenti, hogy ily módosítások csakis rendkívüli esetekben s a járásbírói létszámmal lehetőleg összhangban foglalhatnak helyet.

Knöpfler Vilmos a főorvosok fizetésében aránytalanságot lát. Indítványozza, hogy a járásorvosi fizetés minimuma 400 frr legyen.

Tisza a miniszterelnök megjegyzi, hogy nem látja indokoltuak a járásorvosok fizetésének emelését.

Knöpfler Vilmos indítványát azzal indokolja, hogy a járásorvosok csekély fizetése okozza azt, hogy ezen állomásokra szakképzett és ügyes emberek ritkán vállalkoznak s ezért van csekély tekintélyük és gyakorlatuk is.

Tisza a miniszterelnök megjegyzi, hogy semmi tekintetben sem volna célszerű a járásorvosok privat gyakorlatának megszüntetése, tekintettel mellékjavadalmazásukra, a járásorvosok semmivel sinosenek a törvényjavaslat szerint rosszabbul élnének, mint eddig.

Grünwald Béla azt a tapasztalatot csatolja, hogy a járásorvosok tevékenységét a privat praxis teljesen elnyelje, hivatali teendőjüket e miatt el hanyagolják, de nem volnának képesek őket fix fizetésükkel annyira kárpótolni hogy magánygyakorlatukat eljethessék. A járási orvosi állásra így is, ugy is csak fiatal orvosoknak, mint grades ad parassum szolgálja. — Erre a hivatalra, mely egészen elhibázott intézmény, kár volna többször áldozni, azért nem fogadja el a fizetésemelést. Ohajtja, hogy a közegorvosok intézménye a járásorvosokat mielőbb nélkülözhetőkké tegye.

Knöpfler Vilmos kiemeli, hogy a hivatali orvosokat a többi hivatali közegek sohasem akarják hivatalnoknak tekinteni, csak véleményző közegek, a főorvost az egész egészségügy referenszvé kellene tenni. Vagy ne legyenek járásorvosok, vagy tegyük azokat minden tekintetben valódi hivatalnokokká. A magánpraxis a közigazgatási orvosokra nézve szükségesnek nem tartja, az ő feladatuk az egészségügyi felügyelet.

Elnök felteszi a kérdést: kívánja-e a

zá illetet volna. A szán felborult s a benéülők a hóbaestek. Szerencsétlenségre Szervác neje Pongrácz gyöngye kis nejére esett teste egész súlyával.

Egyikük sem mozdulhatott. Az angyal igen földiesen kiabált. A királynői alak ellenben meglegedett avval, hogy csendesen nyögött.

Pongrácz és Szervác pedig csak egymásra gondoltak s aggódva kérdezték egymást:

— Megsebesültél Szervác? — Mit gondolsz én magammal — felelte ez — de te Szervác megöltöd-e magad? — Így folyt ez jó darabig, mignem a két nő éles segély kiáltásban tört ki. Csak most jutott eszükbe, hogy a nők után lássanak. Hamar felsegítették őket. De alig voltak talpon, megeredtek a szemrehányások. De ép oly hamar meg is engesztelődtek minden baj nélkül folytatták útjokat tovább.

Az öreg kocsis elámulva kiáltott fel: — harmincz év óta járok ezúton s még soha sem esett meg velem hasonló dolog. Itt az ördög kellett, hogy játékát üzze velem. — Keresztet vetett magára s úgy hajtott tovább.

Egy alkalommal Pongrácz és Szervác ismét összetalálkoztak nagy férfi társaságban. A kártya mellett a rablókra került a szó. A házi gazda rémes históriákat mesélt a rablók garázdálkodásairól. De megnyugtató azután vendégeit, biztosítván őket, hogy évek óta nem hallzott semmi ilyesféle többé.

Alig hogy bevégzé szavait, feltárult

Hirdetési díjak.

Egy négyesűg esztiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegű minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stabenbaui Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 38. Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstein et Vogler hirtetés köv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvétel irodája. Budapest Szervitátr 8. sz.

Elvettéi csikkok:

garmond sora után 25 krajczár fizetendő.

bizottság a járásorvosi fizetés minimum fölemelését 400 frrra, de Tíbad Antal azon megjegyzése után, hogy ez a javadalmazás keretében is eszközölhető, a bizottság a fizetés fel-emelési indítványt elejté.

A bizottság ezután elfogadja azon elvet, hogy a szolgabírák, szolgabíró segédek, irnokok és díjnokok létszámán ott, hol a szükség kívánja, a javadalmazás keretén belül kiegyenlítő átváltoztatások legyenek eszközölhetők.

Pulszky Ágost és Grünwald Béla visszatérnek a tisztügyész magánygyakorlatának kérdésére. Grünwald fejtegeti a tisztügyész hatáskörét s nem látja be, miért kellene őt a privat praxistól megfosztani, miután hivatali tevékenysége azzal nincs ellentétben.

Tisza a Kálmán miniszterelnök a tapasztalás alapján, s tekintettel a tisztügyész gyarapodott munkakörére, a privat-praxis eltíltását szükségesnek tartja, mert egyes megyék kérvényileg panaszkodtak az ügyésznek teendőkkel való túlhalmozottsága miatt. A magánpraxis magán összeköttetéseket alkot, melyek az ügyész hivatali tevékenységének ártalmára lehetnek.

LAPSZEMLE.

A „Hon” írja: A nemezis éri utol a Gladstone-kormányt. A milyen fegyverrel ki-küzdte magának a hatalmat, azon fegyver által is fog elveszni. Az agitációk útján szerezte meg a liberális párt a többséget, s most ott áll, hogy ugyancsak az agitációk következtében adja át a tért ismét a konzervatívoknak.

Ez még nem volna a legnagyobb baj, de a nagy baj az irlandi kérdésben van.

Gladstone radikális barátai és szövetségesei azt tanácsolják neki, hogy adjon Irlandnak teljes autonómiát. Ezt nem teheti az angol államfejr. Más eszköz volna Irland pacifizálására — az ostromállapot, az agrári pörökben mindig fölmentő ítéletet mondó esküdtszékek eltörlése és az összes bérlok kiűzése. Csakhogy ezt tenni ismét nem engedi a liberalizmus. „Elöl tűz, hátul víz. Volna még egy menekés: a Vatican. Gladstone el is küldte a pápához Errington hogy kérje őt, utasítaná az irlandi cath. papságot, miszerint az minden befolyását az említett büntények megállítására hsználja fel. E lépés már magában is oklans jelo a Gladstone-kormány gyengeségének.

Es egy ilyen kormányra, minő az angol liberális kabinet, mely maga is retentő gyenge lábón áll, s nem tudja, melyik perczben bukik meg, — akar támaszkodni Románia a duna kérdésben monarchiáinkkal szemben elfoglalt oppozíciójával!

De ottl eltekintve is, a dimboviczai hősködő urak megkeserültl nemcsak az oláh trónbeszéd vakmerő hangját, melyre nincs hasonló példa a trónbeszédok históriájában.

a szoba ajtaja s Szervác lépett be. A két jó barát megpillantva egymást, egymás nyakába borult. Nem is volt még idejük kellőleg üdvözölni egymást, midőn egyszerre csak éles füttyök hangzotak fel, az ablakok és ajtókban pedig állig fegyveres, bekormozott arczu férfiak rohantak rájuk a szobába. Nem volt mit tenni, megadták magukat. A rablók sarcozt vetettek ki rájuk fejénként. A jelenlevők szemrehányó tekintetet vetettek a két balvágzatos jó barátára. Pongrácz azonban, kit leginkább kifosztottak a rablók, jó kedvvel így kiáltott fel: Eh! nem tesz semmit. Ismét láttuk egymást, s a viszontlátást nem lehet elég drágán megfizetni!

Azonban ismerőseik és barátjaik nem így gondolkodtak s igen helyes eszközhez folyamodtak, hogy a további szerencsétlenségtől mindenkorra meneküljenek.

A nőkhöz fordultak.

Szervác neje meglátogatta az angyalt, Pongrácz nejét, s hosszasan értekezett vele. Ennek eredménye az lett, hogy Pongráczot és Szervácot a következő napokban összehozták s barátok, rokonok s nejeik hosszas kéréssel rábírták őket, hogy egyszer mindenkorra szánják rá magukat, hogy egymással soha semmiféle uton módon többé nem érintkeznek egymással, s össze sem jönnek többé egymással.

Az első pillanatban ugy látszott, hogy hasztalan minden kísérlet.

Pongrácz balgaságnak tartotta az egészséget. — Mit használ mindez? biztos vagyok benne, hogy sorsunkat ki nem

Kálnoky gróf új külügyminiszerünk visszatért már Bécsbe pétervári és herlini utijából; ma-holnap itt lesz a magyar fővárosban — és mi eljelen nyugodtak vagyunk a felől, hogy — ha mint hírlík, miszerint Bukarestben nem hajlandók komolyan venni a diplomáciai viszonyok félbeszakítását, — utját és módját fogja találni annak, hogy ezen és más lépések komolysága felől, minden tévhit megszűnjék a Dimbovicza vize mellett.

De meg fogják Bukarestben csakhamar tudni azt is, ha még nem tudnák, hogy nemcsak Bécsben, de Rómában, Szentpétervárott és Berlinben is másképp gondolkoznak a dunai kérdésről, mint az „oláh glóbus“ nagyzó emberei.

A „Pesti Napló“ írja: Tisza Kálmánt azon kellemetlenség érte, hogy politikai működését Nimeth Albert a parlamentben becsteltesítő módon jellemezte. Nagy jelentőséget a botrányos incidensnek részünkről nem tulajdonítottunk.

Tisza Kálmán ezen jelentéktelen affaire-nál, melyben azonban becstelte igen élénken volt afficiálva, ismét bizonyosságát adta rendkívüli ügyességének.

Tisza másokra bizta eldöntését annak, mivel tartozik hivatalos állásának, mivel becsületének? Elutazott Gödöllőre.

A király személye, az ítélet, melyet ő Felsége a pénteki botrányra mondott, midőn miniszterelnöke neki referált, utóbbit fedezi és minden további kellemetlen konzekvenciák alól felmenti. Tisza a fejedelem bizalmával dicsekedhetvén, kormányzati teendőit folytatja, mintha semmi sem történt volna.

Valóban Tisza Kálmán kicsiny dolgokban nagy ember, ki a maga érdekét eltalálni, s másokat felismerni és felhasználni nagyon tud és mi fogásainak ügyességét elismerni nem vonakodunk.

Csak azt sajnáljuk, hogy hosszú kormányzatának általa a nemzet nem lesz erősebb és boldogabb. S miglen a kormányelnök ünnepelteti magát azért, hogy szidalmazták s a botrányt is felhasználja, hogy állását megerősítse: az ő tekintélye emellett, de a parlament tekintélye süllyed s a közérkölcösök romlanak.

Mi szívesen gratulálunk Tiszának becstelbeli ügye szerencsés elintézéséhez, hanem szépen kérnők, hogy máskor kerülje a provokációt: mert mi a magyar országgyűlés méltóságát a jövő nemzedék és a jövődi miniszterelnök számára kívánnók megőrizni.

Az „Egyetértés“ írja: A monarchiánk és Románia közötti bonyolult kérdés, mint a legújabb hírek jelentik, sok tekintetben tisztázódott, sőt kiállítás van rá, hogy végleg megfog oldatni. Romániában restellik a dolgot, — így szól a hír — hogy indiskréció által nyilvánosságra jutott a bukaresti osztrák-magyar követ szakítása a kormányval. Sőt bizonyos határokig készek elégtétel adására is. El vannak határozva az elégtételeire még azon esetre is, ha annak ára fejében Bratianonak és egész minis-teriumnak buknia kellene. Pedig ez a minis-terium most a lehető legnépszerűbb az országban, a lehető legliberalisabb, sőt alkalmasint egyáltalában az egyedüli lehető.

Mivel azonban épen nemcsak sértett méltóságról, hanem sértett érdekekről van szó, nem találhatjuk elegendőnek a jóvátevésnek azt a módját, melyre a román szomszédok készeknek mutatkoznak.

Ez bentünket nagyon távolról érdekel.

kerülhetjük. S a mit mi nem akarunk megtenni, elvégezi majd a véletlen.

Szervác meg szilárdan állította, hogy: — ha öt évig nem is látjuk egymást, a hatodikban bizonyára agyonütjük egymást!

De végre Szervác neje döntötte el a vitát, így szólva: — Az egyetlen biztos mód az, hogy mindketten megesküsznek, hogy a Dniestert többé át nem lépik. Pongrácznak csak a jobb és Szervácznak csak a bal parton lesz szabad dolgai után látni.

— Jól van — szól Pongrácz. — De azért ne higgyétek, hogy a Dniester sokáig választ el minket. Sajnálom a szegény folyót. Egy szép napon csak egyszer ki fog száradni, mondom nektek, s mi szerző lábbal fogunk medrén áthaladni, mint egykor a zsidók a verestengeren. És akkor mégis történik valami szerencsétlenség.

Ezután számtalan ülések és még számosság forró csók után bucsut vett egymástól a két jó barát, miatt nehéz könyvek peregetek le arcukról.

Megtartották híven esküjüket s egyik sem lépte át azóta a szép zöld Dniestert. És valóban nem is történt azóta semmi jelentékenyebb szerencsétlenség.

Vannak emberek, kik kinevetik őket, sőt egész komolyan még azt is mondják róluk, hogy mind a ketten leküzdhetetlenül félnek a víztől. De mit értik ezt az emberek? Pongrácz és Szervác jobban tudják ezt.

Németből: Reinér Ernő.

Legfőlebb expiatio ez. Nekünk pedig nem ez kell. Ha nem kell az, hogy érdekeink meg legyenek óva az Aldunán. S mikor ezekkel szemben foglal Románia fenyegető állást, s szór a világba trónbeszéd alakjában valóságos kihívást, akkor mi nem elégedhetünk meg avval, ha a formát nem találja később megfelelőnek, s e miatt kész az elégtételre. Nekünk a történelem után csak egy elégtétellel lehet, ha Románia felhagy avval az ellenséges szereppel, melyet ellenünk a dunai kérdésben folytatott. — Ez vagy semmi. Más elégtétel itt ki nem eléghet.

A cattarói zavargások.

A cattarói zavargásokról a „N. W. T.“ ottani levelezője következőket süröngyzi. Épp most volt alkalmam Jovanovics altábornagygyal hosszasan beszélgetni. Ő exzelenciaja azt mondja, hogy csak elővigyázati rendszerbályok tételnek a minden politikai okot nélkülöző rabló támadások ellen. A hadsereg állománya e célból erősítve lett ugyan, de tulajdonképeni hadi műveletekről vagy plane csatákról szó sem lehet. A helytartó törzskari főnökével Blazekovics ezredessel késő éjszakaig folytonosan munkában van. A Deutscheimer ezred harmadik zászlóalja parancsot kapott hazatérni, helyükbe a Hosseni ezred két zászlóalja jött $\frac{1}{2}$ hegyi tteggel. Az Apolló hajón érkeztek Perastóba. Ujabb parancs folytán a Deutscheimer 3. zászlóalj néhány napig még Castelnovóban marad. A montenegrói hivatalos lap a „Glas Crnogrea“ fulminans cikkeit közül Ausztria-Magyarország ellen, melynek egyik mondata így szól: „Ausztria a tőlünk elhódított Hercegovinát, továbbá Spizzát és Sutorinát oly módon szerezte meg, a melyet mi nem alkalmaznánk.“ A cikkek Ausztria ellen intézett leplezetlen fenyegetéssel záródnak.

BELFÖLD

Fővárosi levél.

Budapest, decz. 12.

Tisztelt szerkesztő ur! Még mindig a bécsi rémitő katasztrófa hatása alatt állunk. Közel 900 embernek elpusztulása megzökkenetett társadalmi életünk menetét, s egyébről alig beszélne ma valaki a fővárosban, ha az érdemes szélbalok nem provokálják azt a botrányt a parlamentben Tisza Kálmán ellen.

Hát most beszélnek erről is szélteben. Egyik bolond kombinációt a másik követi, s a sazeblali lapok és ezek munkatársai kiüritették az összes miniszteri székeket, megbuktatták az egész kormányt. Dicsereitükre legyen mondvá, még nem mentek annyira, hogy a maguk „jelesei“ből candidáltak volna egyet is a kabinetbe, de az nekik mindegy, bárki, csak Tisza Kálmán ne.

Hogy a kormányelnök a Felségnek referáló Gödöllőn a sajnos dologról, már ebből egyenes a tiszta következtetés, hogy Tisza el van bocsátva. Nos, én biztos forrásból tudom, hogy a király helyeselte a Tisza eljárását. Ez pedig azt jelenti, hogy azok az urak vegyenek erőt korai örömlükön, és — hallgassanak. Mert hisz épen Eötvös Károly fejtette, hogy a király rendkívül érzékeny a lo-vagiaság és tisztesség dolgában, s tanácsosaitól teljes korrektességet követel. És ő helyeselte a Tisza magatartását!!

Ehez nem kell kommentár.

De már úgy van az, ha valami rendkívüli történik. Pl. a bécsi színház égése alkal-mából a titkos és nyilvános „feltalálók“ egész serege lép elő a maga „csalhatatlan“ övszerével. — „Nincs többé színház-égés“ — mondja az egyik, mert ő olyan folyadékkal szolgál a színpadi szerelvények beáztatására, hogy ott ugyan a tűz nem fog. A másik a menekülő-ajtókat szerkesztésében ajánlja csodaszerű technikáját. Ha valahol egy szikra tűz támad, az ajtók maguktól tárnak föl...

A reklámnak is van alkalma sütkérezni a nyomorúság okozta figyelemben. — „X. & Y. gázomotor gyárosok.“ Erélyesen tiltakoznak az ellen, hogy a színházban volt gázomotor szét-robbant volna, mert az ő gyárunk rendkívül erős gázomotort gyárt, gyárhelyiség: x, utca O. sz. alatt.“ ... stb.

Aztán az a sok jó tanács, a mit a színházigazgatóknak be kell venniük az okos és kevésbé okos emberektől... Eészbe jutnak az embernek a régi amphitheatrumok; azokban nem gyúlt meg a borszezlámpa és a szuffiták.

... Ma már szójárássá vált: „Lettél volna csütörtökön a Ringszínházban!“ — mondani ha valakire haragszunk, és ezzel az „ördög“ le-szorult a divatról; nem visz el senkit, legalább, uem kívánja senki. Egy ellenzéki újság is így fakadt ki a miniszterelnökre: lett volna Bécsben a színházban!

... A színész kongresszus holnap kezd meg üléseit, ma az előértekezlet foly. Számos színész-képviselő gyűlt a fővárosba ez alkal-mából, hogy réglen vajdú ügyeket rendezhöz-zák. Majd a gyűlés folyamáról írok valamit.

... A színházaközönségén, bármint ta-kargassuk a dolgot, meglátszik a rémeset hatása. Mindkét színházban kevés a közönség, s a ki

ott van aggodalmasan tudakozódik: szélte!l esik-e a helyem? égnek-e a folyosókon az olajlámpák? Van-e elég ajtó? A szegény pénzszedők alig győzik a megannyutattással. Különösen a karzatok és a felsőbb emeletek üresek.

Egyébkép a dolgok rendszeren folynak. Pál-may Ilka asszony elfoglalta helyét a népszin-háznál, s a közönség nagy szívességgel üdvözlí mindig régi kedvenczetét.

A nemzeti színházban néhány új operát szerzett meg az igazgatóság, a melyeket a télen színrre akar hozatni.

A nemzeti színházról jut eszembe: az in-tendans a földszinti zártszékek sorából 42 zárt-széket kivetített — tekintettel a tűzvész esetén szükséges helyre — és ezzel az összes hirlap-írói, illetve lapreferenciás jegyeket megszüntette! Hat ez jó is, meg nem jó is. Hogy miért jó, azt a közönség tudja; hogy miért nem jó, azt mi tudjuk és — fájlaljuk.

Palszky Ferencz csakugyan megtartja színdarab felolvasását az akadémiában.

A jegyek — játékony lévén a czél — kelnek tisztességesen. Tűzvészelytől nem félnek: elég biztosnak vélik a „Felsülés.“ben levő sok vizet még oly nagy tűz leolcolására is, mint; mennyit az egyetemi polgárok nemes felhuzdu-lása támasztott. Különben ott leszünk, és elmu-laszthatatlan kötelességünknek tartandjuk a „Ke-let“ t. olvasóit értesíteni az „eset“-ről.

L. E.

A kibédi orvos-választás.

(Maros-Tordamegye alispánjának figyelembe.)

Közegészségügyünk jobbratordulta alig várható a jelenlegi közigazgatási működés alapján. Egész vidékek vannak kidobva a kuruzslóknak, oláh pópák veszélyes tanácsainak, s többszörösen elbizonyított tény, hogy a tudatlan nép száz esetben egyszer veszi igénybe a szakem-ber segélyét, de erre is csak az utolsó pillanat-ban gondol, midőn a betegben az életműködés megszűnő félben van.

A körorvosi állomások betöltésére illetőleg rendszeresítésére csak immel-ammal gondol köz igazgatásunk, s ha valamely körcsoport felállít-va lett, csodálatos visszaélések merülnek fel a választásnál —, s a törvénysértések egész soro-zata beilyegiz meg az eljárás oly közegek mű-ködése folytán, kiknek tisztjók volna a törvény végrehajtása.

Maros-Tordamegye kibédi körorvosi kerüle-tébe hat község tartozik.

A körcsoport közgyűlése sztkéségesnek nyil-vánítván az orvosi állomás rendszeresítését, az évi illetményt megszabta 400 frt összegben.

Egy második gyűlésen azonban Dózsa Ka-roly földbirtokos indítványozta, hogy a köror-vosi állomásra föltélenl őhajándó volna or-vos-tudor megnyerése, a végből 600 frtnak kellene az évi illetményt felemelni.

Evvel kapcsolatosan Veres József szavátál (fűrdő-tulajdonos arra az esetre, ha orvos-tudor pályázik, felajánl a megválasztandó évi illetm-nye képen 100 frtot.

Közgyűlés abban a reményben, hogy or-vos-tudort nyer a körcsoport orvosán 700 frtot szavaz meg évi fizetésül.

Pályázat nyitattik a körorvosi állomásra a szolgabírói hivatal által, s a hirdetményben ha-tározottan kitétetett, hogy csak a orvos-tu-dor pályázhat az állomásra.

A hirdetmény megjelenése után, egy nyárád-szeredai sebész valami Bakos János nevű, a kibédi körjegyzőt s más kolompost kö-für fog, s egy hamarosan összehívott csekély számú közgyűlés előtt elfogadtatja pályázatát.

E közben az állomásra jelentkezett két orvos-tudor, s ezek egyike az orvos-tudori oklevelen kívül még mesteri diplomát is mut-at fel.

És mi történik?

Daczára, hogy a hirdetményben határozot-tan kitétetett, hogy csak orvos-tudor pályázhat továbbá országos törvény rendeli, hogy az orvos-tudor jelentkezésének előny biztosítat-tik a sebész felett, t. i. ha sebészek mellett orvos-tudor is pályázott, ez utóbbi ipso jure megválasztottnak tekintendő; — daczára, hogy két orvos-tudor pályázott. Bakos János sebész lett megválasztva.

Jogilag véve érvénytelen a választás, mert 1. a hirdetmény szerint csak orvos-tudornak lett volna szabad pályáznia; 2. mert az évi fizetés azért emelietett 700 frtra, hogy a körcsoport orvos-tudort nyerhessen meg ez állomásra; 3. mert országos törvény mondja, hogy az orvos-tudornak a választás-nál előny biztosítattik; 4. mert a vá-lasztás alkalmával korteskedés, etetés, itatás és hivatalos pressio gyakoroltatott.

Ez utóbbi illusztrálására álljon itt a követ-kező tény.

Bakos János főkortesei voltak a kibédi körjegyző és Vajna Gáspár ny.szeredai kir. al-járásbíró.

Hárman: a sebész és kortesei fatúról-fatúra ártak, Abodon, Szovátán, Sóvárádon és Illyés-mező községekben a választókat juh-és berbécs-tokányval és pálinkával kenyereték le; a je-lölt házról-házra járkált, a körjegyző fenyegető-zött az aljárásbíró a kezében levő függő perok

elintézését kötötte ki bértil a szavazatok besze-zésénél.

A választás napján a körcsoportba nem tartozó, kortesnek beallott Vajna Gáspár aljá-rásbíró vezette a csapatot a választás színhelyére, s korteskedését a nép között még a szavazatok beadása alatt is megbotránkoztatólag tűzte.

Kibéd és Makfalva községek a törvényte-len választás ellen bejelentették panaszukat szá-m-talan bizonyítékaikkal, melyek között első helyen áll az, hogy Bakos sebész Kibédén, több mint 50 gyermeket mételvezett meg, oltás al-kalmával buja senyvet oltván a kisdé-kebe.

Kibéd és Makfalva községek kijelentették, hogy Bakos sebészt orvosokul elfogadni nem fogják; Kibéd a felajánlott szabad-szállásra tett ajánlatát már vissza is vonta, mert csak orvos-tudort fogad el orvosul; ugy Veres fűrdő-tu-lajdonos is vissza-vonta a 100 frti évi orvosi díjt, mert csak orvos-tudor részére ajánlot-ta fel.

Maros-Tordamegye alispánja a napokban fog dönteni ez ügyben, s reméljük, hogy az országos törvényeknek megfelelően fog intéz-kedni.

Erről az olvasóközönséget értesíteni fogjuk.

r. l.

Háromszék, 1881. decz. 14.

(Himlőjárvány.)

Zágonból írja rendes levelezőnk:

A himlőjárvány, mely nem hogy szűnőnek hanem éppen terjedni látszik, mind fenyegetőbb alakban mutatja magát, s érozeti pusztító ha-talmát. Eddig nagyobb részt a gyengébb gyer-mekeket támadta meg: most nagy erős ifjakat, sőt ért koru embereket sem kímél. A bodzai oláhok között a kora nyártól fogva nem szűnt meg; K.-Vásárhelyén, Czoelvá nrégóta uralkodik: most bettított Zágonba is, s már néhány gyermek ál-doztatni esett kíméletlen hatalmának. Szomoruan kell tapasztalunk, hogy népünk még mindig nagy gondatlansággal, mondanunk kell megátal-kodott tudatlansággal viseli magát e veszedél-mes jarvánnyal szemben.

Nem tagadhatják, mert kézzel fogható pél-dának látnak, hogy a betegség ragad, egyik hajtól a másikhoz elhurezotatik, s mégsem ova-kodnak. Híjában való a sok tanítás, intés, fi-gyelmeztetés, keményebb dorgálás, nem hallgat-nak milderre, nem félnek addig, míg a vesze-delem ajtójukra nem jött.

Kénytelenek vagyunk ismét a közigazga-tashoz kiáltani, hogy ha valamely megyébe egy ilyen betegség bettított, azonnal a leggondosabb figyelemmel, a legszigorubb pontossággal ügyel-es-sel a megye községeit, hogy a mint valahol egy betegség jelentkezik, azonnal tudására jussou-s intézkedhessék. — Ő a fensőbb közigazgató-sági hatóság intézkedhessék. — az iránt, hogy azon község lakói feltűgyelet alatt legyenek. — A községi eljárásságok — látnak — nem ve-szik egy lelkőkre ezt a dolgot, a hogy kellene venniük, nékiek nem oly nagy veszelem az, ha néhány gyermek meghal, ugy is igen sok van szokták mondani; de ha itt 50 ott 100, amott 200 is elpusztul, a végén még is igen nagy vesztéség a nemzetnek. — Mi ugy látjuk, hogy e veszedelemnek csak oly erős feltűgyelettel le-hetno gatat vetni, a melyet marhavész alkalmá-val gyakorolnak, t. i. legszigorubb elzárással. S nekünk valóban csodálatosnak látszik az, hogy midőn az állam a marhavész eltávolítására leg-felsőbb községi által oly gyorsan „nagy figyelem-mel s miadig látható sikerrel rendelkezik, miért nem jár el így az embert pusztító jarvánnyal betegségek terjedelmének meggátolására is. — Az állam ne mondja, hogy ott a törvény, járja-tok el a szerint, mert látja, hogy nem járnak el; ő maga végrehajtó hatalmát tegye mozgásba, mint kell vész idején, s ezer szemmel látva, ezer kéz-zel dolgozva fojtja el azonnal a pusztító ragályt. Így megmenthet százazereket, kik különben ész-revétlenül elvesznek. —

Kegyeteles ünnepély,

Kegyeteles ünnepélyt tl f. hó 20-án a szilágymegyei tanítótestület. Egy kántortanítót Báth-ory Györgyöt ki egy felszárad óta tanít, fog-ja ünnepélyességek között földszíteni azon ko-ronás érdemkereszettel melyet Uránk királynk ő felsége adományozott a sokat fáradt hű és buz-gó szolgának. Erre nézve a tanítótestület követ-kező meghívót boesátotta ki:

A szilágymegyei tanító-testület zilahi járás köre jubiliaris ünnepélyvel egybekötött feléves-gytlését folyó évi deczember hó 20-án d. e. 9 órákor Kis-Doba községében fogja megtar-tani, melyre a kör rendes, pártoló és tiszteletbe-li tagjai, továbbá a tanügy iránt érdeklődő ta-nügybarátok tisztelettel meghívatauk.

A gyűléstárgyai: 1. Elnöki meg-nyitó. 2. Báthori György kis-dobai ev-ref. kántortanítónak, a tanítói pályán 50 évet me-ghaladott idő alatt szerzett érdemei elismeréséül, ő császári és apostoli királyi Felsége által leg-kegyelmesebben adományozott „koronás érdem-kereszt“ feltűzése Kerekcs József kir. ta-nácsos és szilágymegyei tanfelügyelő ur által. 3. A decoralt tagtárs ur üdvözlése, a tanító-testü-

let részéről Fodor Dániel, zilahi tanár és elnök által, az egyházközség részéről Botka Károly nagy-dobai ev. ref. lelkész ur által. 4. Faluuegi Albert zilahi igazgató tanár urnak „A tanítótestületi járás-körök sike-res működéséről“ tartandó értekezésének meg-hallgatása. 5. A „Musil“-féle irkák, rajz, számtani füzetek ismertetése Versényi Gábor zilahi rajz-tanár által. 6. Szabó Lajos zilahi községi népis-kolai vezér-tanító ur gyakorlati tanításának meg-hallgatása s megbíralása. 7. Szenté József b.-pesti m. k. állami tanítónőképzőintézeti tanár által a n.-iskolai tanítók számára irt számtani művének ismertetése az elnök által. 8. Indítványok, s más folyó ügyek elintézése.

Fodor Dániel,
elnök.

A bécsi katasztrófa.

A „Nou Frei Presse“ deczember 13-iki szá-ma igen terjedelmes részleteket közül a színház-égeséről. Átverszük a következőket.

A tűz színhelyén még ma is folyton füstölögnek a romok s otykor még egy egy-láng csap fel. A nagy víztömeg s a négy na-pig tartó izzó hőség folytán bealott szükségé-a-nak, hogy az egész épület beomlását meggátol-ják. Ez alkalommal tegnap előtt délután a ne-gyedik karzat baloldalán 16, a hátulsó lépcsőn 3, s végre a földszinti főbejáratnál 7 hullat ta-láltak teljesen összeégyo s végtagjaik nagyob-bára hiányzanak. Azt hiszik hogy a földszinti be-járatnál talált 7 hullat a negyedik emelet beom-lása folytán esett le. A színház pincebe helyisé-gébe eddig elé lehetetlen volt behatolni.

Azt hiszik, hogy a nagy mennyiségű víz, melyet a tűz alkalmával a színpadra fecskende-ztek a három emeletnyi mélységű pincébe omlott s ezért lehetetlen bele hatolni. Az első napok-ban több oldalról azon feltevések keringtek, hat-ha a pincébe is menekültek emberek. De ez teljesen valószínűtlen, mert a pincébe vezető aj-tók el voltak zárva.

A hétfő délelőtti temetésnél mintegy 30—40 ezer ember volt jelen. A lövonatu vasutakon 8 ezer ember ment a temetőbe.

A temető előtt mintegy 600 magán és bérc-koesi volt jelen. A nyugalom és rend pillanat-ra sem lett megzavarva. A koporsók leereszté-se a közös sírba késő délutánig tartott.

Tekintettel a miniszterelnök nyilatkozataira a képviselőházban, a rendőri jelentésre s a min-den oldalról felmerült panaszokra, melyeket a tűzoltó-testület ellen emeltek, Bécs város tanácsa a tűzoltó-igazgatóságtól hivatalos jelentést kért, mely közelebbről nyilvánosságra hozatik. A ta-nács elhatározta, hogy mindent nyilvánosságra hozand a mi csak a borzasztó szerencsétlenség felderítésére vonatkozik, minden tekintet nélkül a személyek és hatóságokra.

A tűz alkalmával a fel nem ismert hullá-kon s a földön talált ékszerek, értéktárgyak s ruhák a rendőrigazgatóságnál vannak kiallítva s e hó 19-ig megtekinthetők. Azok átvétele azon-ban csak hivatalos okmányval igazolt egyének-nek lehetséges.

A Schlaraffia egylet, melynek tagjai na-gyobbára művészek és írók, e hó 20-án a Stadt-teaterben jótékony czélú előadást rendez vá-logatott és igen érdekes műsorral. A Theater an der Vien-ben e hó 13—14 és 15-én, három estén lesz jótékony előadás a szerencsétlenül jártak hátramaradtottainak javára. Ezen kívül számos hangverseny és dalestély lesz e hó folytán.

Az adakozások minden oldalról tömegesen érkeznek. A Neue Freie Presse szerkesztőségé-ben eddig begyűlt 98.316, f. 18 kr. de még folyton érkeznek, ugyannyira hogy lehetetlen volt a pou-tos kimutatást közzétenni.

A vidékről és külföldről is folyton érke-znek Bécs város tanácsához s a hirlapírók szer-kesztőségébe a részvétadamányok. S a vidéken is mindenütt jótékony czélú színi és műkedve-lői előadások, s hangversenyeket rendeznek. A segélyező bizottság elnökének jelentése szerint az eddig befolyt összeg meghaladja a 350 ezer forintot.

Amerikában is nagy részvétet kellett a szerencsétlenség híre, Philadelphiában Geisinger asszony rendezett jótékony czélú előadást, s a színház zsufolásig megtelt. New-Yorkban is a színház igazgató felszólítására tömegesen ada-koznak az emberek a társadalom minden réte-géből —

A posti Naplónak távirják Bécsből a kö-vetkezőket:

A Tagblatt jelenti, hogy egy rendőrbiztos elment Skene Alfréd képviselő házába, hol jelenleg Pawlik kisasszony tartózkodik. A kisasz-sony tudvalegyőleg atyjával, anyjával, nővérével és ennek vőlegényével volt a színházban. Egész családja oda veszett s csak maga menekült meg és igen terhelő vallomásokot tett a mentő köz-ség magaviseletéről, kiket hasztalan igyekezett-arról meggyőzni, hogy a színházban még sok

száz ember vár a megmentésre. Nem hitték el neki. Tegnapi a kisasszonyt a rendőrbiztos arra akarta bírni, hogy ezen, a lapban megjelent vallomásait visszavonja vagy módosítsa. Olyan kérdéseket intézett hozzá, hogy zavarba és előbbi állításával ellentmondásba hozza a leányt. De szándéka nem sikerült.

*

A katasztrófa epizódjaiból.

A bécsi rendőrség ama tisztviselőinek, a kik az eltűntek névsorát állították össze, borzasztó sok mysztifikációval gyűlt meg a bajuk. A halottas udvarra csak azokat bocsátottak kiket közelebből ért a veszedelem s csak ezeknek adtak rá módot, hogy a holttesteket megláthassák. S hinné-e valaki, hogy még e boldogtalannak is akadt irigylő? Pedig akadt elég. A kíváncsi emberek megirigyelték tőlük azt az iszonytató látványt, melyet nem felejt el soha, a kinek része volt benne. S hogy bejuthassanak a halottak közé, egyik-másik ismerőstük jelentették fel eltűnt gyanánt s a rendőrség elveszettnek hirdetett olyanokat is, kik a katasztrófa estején nem is valának Bécsben. Sőt nemcsak a halottak irántak, az eltűntek lejegyzetében is azokat írták be az eltűntek lejegyzetében, szaporítva ezzel is a tömérdek baját a rendőrségnek. Egy fiatal szücsöt rajtkaptak a turpisságon, s a mikor felelőre vonták, azzal állott elő, hogy meggondolatlan csínjával szilót akarta megijeszteni, hogy megtudja, igazán kedves-e nekik az ő élete? Úgy okoskodott, hogy ha csakugyan szereti őt apja, anyja, kikkel folytonos viszálykodásban él, akkor reklamálni fogják őt, hogy tisztességesen eltakarítsassák. Két napig tájára sem ment az apja házához, de a mikor elfogyott a pénze s erőfeszítést tett az éhség, haza ballagott szépen.

A bécsi színházegéséből esodálatosan menekült meg egy magyar ifjú. Fischer Béla bécsi orvosnagyalgató. Szolnokon lakó szülei nem elégedtek meg a fiuktól távirati uton nyert megnyugtató értesítéssel, hanem fiúknak rögtön hazajövetelét kívánták. Fischer hazautaztában Budapestben tartózkodó rokonainak a következőket mondta el a lángok közül való szerencsés megszabadulásáról: Alig jutott fel a harmadik emeletre váltott ülőhelyére, midőn hirtelen teljes sötétség támadt körülötte, s a jayveszékelt tömeg „tűz van” kiáltásokkal rohant a kijárat felé, s őt csakhamar a földre tiporták. Nagy nehezen sikerült összetaposott kezével felállania s a fejét vesztett tömeg most őt is magával vitte. A tova hömpölygő sokaság végre a setében a lépcsőhöz jutott, s itt gurult lefelé a tömkeleg. Ember-ember hátán fektült, s Fischer ismét elterült a földön, míg végre egy rajta keresztül menő férfi hosszu kabátját érezte kezei között; ebbe belekapaszkodott s ismét talpra állván az első emeletre ért, honnan a mentő ponyvába ugrott.

*

A mulasztásokhoz.

A „Neues Wiener Tagblatt” tegnapi számának vezérezikében erősen kikelt ama szörnyű mulasztások ellen, melyek a katasztrófát okozták. Egy szem- és fültánu újabb leleplezéseket ad a mulasztásokról, s rendkívül érdekes részleteket beszél el a „Neues Wiener Tagblatt” mai számában. E részletekből egészen más következtetéseket lehet levonni, mint minőket Taaffe mondott el a képviselőházban.

Említett szem- és fültánu a következőket beszéli el:

Mintegy félórával a tűz kiütése után egészen közel állottam ama helyhez, hvá Landsteiner rendőrtanácsos az elősietett magas méltóságokat vezette: ide érkeztek a hivatalos jelentések ép úgy miként esata hevében a fővezérséghoz. Mikor Albrecht és Vilmos főherczek megérkeztek, Landsteiner rendőri tanácsos jelentette, hogy a tűz körülbelül 7 óra előtt 5 perccel a harmadik szuffita meggyulása után tört ki továbbá, hogy a színház teljesen kiűrlt, még mielőtt a tűz a nézőtérre elhatott s hogy emberélet nincsen veszélyben. Nevezett rendőrtanácsos azután elvezette a főherczeket a színház háta mögé, hol mintegy öt perccel előbb Marx rendőrfőnök és Weisz alrendőrfőnök foglaltak állást. Csakhamar ide érkeztek gróf Bylandt hadügyminiszter Possinger és gr. Taaffe, utóbbi teljes egyenruhában. Ép úgy, mint előbb a főherczeknek, most a miniszterelnököknek jelentették, hogy a legtöbb színházlátogatónak sikerült a házat elhagyni, s a kik még bent maradtak, azok az mentő ponyva segítségével menekültek.

A színház teljesen kiűrlt, emberélet nincsen veszélyben, hangzott újra a hivatalos jelentés, melyet oly határozottan adtak elő, hogy senki sem kétkelhetett annak alaposágában; senki sem kérdezte, hogy bementek-e a nézőtérre, miképen mentek oda be és mi által gyűzödték meg arról, hogy a ház türes és emberélet nem forog veszélyben. Elheteközög: az összegyűlt méltóságok és hivatalos egyéniségek teljesen megnyugodtak abban, hogy minden óvintézkedés megtörtént s hogy a színházon kívül egyéb áldozata nem lesz a pusztító elemek. Negyedórával később újra megjelent Landsteiner rendőri tanácsos s jelentette, hogy ép most hozta neki hírtl egy rendő, hogy a színház földcsúszván két halottat találtak, a kiket valószínűleg összevontak. De azonnal magam nézek utána — tette hozzá s rendőrtanácsos — bizonyosan tudom, hogy a foyerba nem lé-

pett be.” Azután jelentették neki, hogy a lépésőn nem két halottat, hanem egész tömeg holttestet találtak.

Hasonló hírt hozott egy rendőrbiztos, a ki roppant zavarral sietett elő. Teljesen tisztán halottam, mikor egy rendő hivatálnok azt mondta neki: „Ne beszéljen olyan hangosan, nem szabad az emberek nyugtalanítani.” E szavakat az összegyűlt méltóságok közvetlen közelében mondták, azonban nem akarták őket nyugtalanítani, s egyelőre el akarták tükölni a szerencsétlenséget; csak hogy ez már nem sikerült; néhány perc múlva jöttek az emberek s hírlí hozták, hogy 20—30 halottat szállítottak már a rendőrségi palotába, s e halottakat az első és második karzat közötti lépcsőkön találtak.

Mindenfelé általános volt a rémület, minden ember ajkán ott pihent a kérdések egész sora: miképen mondhatták, hogy a színház kiűrlt? kigyűzödt meg erről? mi történt, hogyan találtak meg a holttesteket? Nos, hogy ki találta meg a holttesteket, azt már tudja mindenki: egy rendő közembernek, az ötlete támadt, hogy a sötét előcsarnokon keresztül a jobboldali lépcsőn kell felhatolni. Nézetét közölte L a m e z á n gróffal. Hogy mi történt ezután, az ismeretes dolog.

De mind ez ideig nem tudható, miképen mondhatta a rendőrtanácsos, hogy „a színház teljesen kiűrlt és ember élet nem forog veszélyben”. Saját maga gyűzödt meg arról? Nem ez nem történelmet. Ki jelentette ezt neki? Hogy nem bízott el az ilyen jelentés igazságát, a nélkül, hogy kísérletet tett volna, saját embereit lályákkal a lépcső házába küldeni, s utána nézetni, hogy csakugyan nincs e hát a színházban már ember?

A rendő tanácsos és tűzoltók parancsnoka nem törődtek többé az emberekkel — ez világos tény.

A megejtendő vizsgálatok bizonyára ki fogják deríteni ama szörnyű mulasztásokat, melyek száz meg száz embernek borzasztó halálát okozták. E vizsgálatnak legszigorubbna kell lenni, mert az igazság követeli, hogy a szörnyű mulasztásokat kiderítsék, s a büntösk lakoljanak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

A magyar tud. academia III. (természettudományi) osztálya tegnapi délután Stoeck József elnöke alatt rendes felolvasóülést tartott. Az első értekezést Konkoly Miklos tartotta. Értekező bemutatta dr. Lakits Ferencnek „Az őgyallai csillagvizsgáló földrajzi szélessége” című értekezését, melyben szerző a meghatározásnál követett eljárást ismerteti s a történetesüvek elméletéhez egy új adatot járul. — Dr. Krenner J. J. műegyetemi tanár a grönlandi fluorit ásványokról értekezett. Bemutatta ezután Schmidt Sandor muzeumi segédőr értekezését a borsodmegyei telekesi baryt és cerussztról s végül Franzén A. műegyetemi tanársegédnek a Déva melletti arany hegy vulkán amfiboljára vonatkozó értekezését. Utolsónak értekezett Schuller Alajos l. t. a hidrogen superoxid képződéséről égés közben. — Hunyadi Jenő felolvasása, értekező betegsége folytán elmaradt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. december 14.

Helyi hírek.

— **A közönség áldozatkészsége** menthet meg egy eshetleges nagy szerencsétlenségtől! Színházunk régi s a statiska elég borzalmas bizonyosságot tesz a mellett, hogy még a modern építési tudomány elvei szerint épített szinkrök legnagyobb része is a tűz martalékává szokott esni. Hát még a miénk, hol annyi a javítani való. Bekövetkezhetik — ki áll jót a holnapról! — egy katasztrófa s annyi drága élet elpusztulását sirathatjuk majd a mennyiből egy, mérhetlenül több nekünk, mint lehet az áldozat, melyet a szerencsétlen esély elhárítására hozhatunk most. Mind megegyezünk abban, hogy a létező állapotokon életbiztonságunk okán változtatni kell, hogy új kijáratok kell nyitni s főleg, hogy színházunkat a T o l l a s h á z f e l ő l hozzáférhetővé kell tenni. Alap azonban, melyből e felkelt megvásárolni lehetne, hogy a karzatnak, páholynak és földszintnek ajtókat nyissunk arra felé! — nincs. Időten idő telnek el, míg az összehozható volna a színház megkutatásából, vagy építési alapjából. S az elmenő napok mindegyikén ott lebeg fejünk felett a kész veszedelem. Az erdélyi részek arisztokráciája s Kolozsvár polgársága nagy lelki ajándékozásával tette lehetővé, hogy az a díszes ház, a Farkas utcában felépüljön, első állandó hajlék szolgálatán a magyar szavalló művészetnek. — Egy kis lelkesültség a z áldozatkész elődök gyermekeiél, és segítve lesz a mostani biányokon, egy kis buzgalek és hamar lesz segítve. — Báró Bánffy, Dániel né ő excellenciája megkezdte az adakozások sorát e jó célra, kérjük közönségünket folytatasa azzal az áldozatkészséggel, melylyel minden culturalis és humanus célra szokott adni Kolozsvár lakossága és tegye lehetővé, hogy mi-

előtt megtéssenek az összegyűlt anyagi erővel a szükséges javítások. Pozsony város bezárja színházát, nehogy a megeshető szerencsétlenséget okolni legyen kénytelen netán magát, Budapestben a nemzeti színházban annyira meggyerítik a hely tagítása okán az ülőhelyeket, hogy az évi differencia a bevételben 50,000 frnyit tesz ki, csakhogy netáni baj esetén a közönség könnyen férhessen a kijárokhoz, és mindenütt tesznek óvintézkedéseket, nyitnak, javítanak és sehol sem égetőbb a javítás iránt való szükség, mint épen nálunk. Azok a rémitőbbnél-rémitőbb részletek, melyeket a bécsi színházegés áldozatairól szakadatlanul olvasunk fenyegetőleg intenek, hogy gyorsan tegyünk. Ne ignoráljuk az intéseket, hanem járuljunk adományainkkal azon cél megvalósításához, hogy a mi színházunknál is megtehető legyenek a szükséges javítások, s hogy első sorban a T o l l a s f é l e telek megvásároltának s erre kijárok nyitassanak felette fenyegetett közönségünknek. Szívesen követjük lapunk az adakozásokat, a mire ezennel ismételtén hívjuk fel a közönséget.

— **Nemzeti színház.** Folyó hó 13-ikán E. Kovács Gy. második vendégfelléptét, Csiky Gergelyt a P r o l e t á r o k. Ez esti előadás szereplőiről annak idején mind elmondunk nézeteket, közöttük Gy e n e s újabb szerepserejéről is, Zátonyi Benze alakját illetőleg. Ezuttal kizarólat a tisztelt művészvándog debutjára szorítkozhatunk. E Kovács Gy. Timót Pálnak a Proletárokat színrehozatala óta képviselője, ha úgy szólhatni, megteremtője a jámbor birkának. Alakítása a darab légköréhez képest, melyben többé-kevésbé carriqueirozott alakok mozognak, lehető erő vonásokkal van marquoirova. Külös megjelenése, masquéja már a torzkép hatását érinti; de egyttal mind ama mély kedélyi vonások is érvényre jutván, melyek Timót, külsejével ellentétben, oly bizarr vegyülékű mutatják be a nevelésnek s meghatónak. E. Kovács tán helyenkint túlozza az ügyefogyottságot, de módjának természetességétől a komédiázásnak még árnya is messzi távol áll; a bensőségteljes mozzanatok viszont, hol a romlatlan jószág végre nyitját találja, annál melegebben hangolnak, annál kibékítőbben, összehangzóttalag hatnak. Timót Pál E. Kovácsnak mindenestre kisebb szerepe, s Othello után helyesen volt választva pihentetőül.

— **A volt cukorgyárból** újabb fordulat szerint nem közvagyóhíd, sem javító-fegyház hanem katonai kórház lesz; legalább a kolozsvári közegészségügyi bizottság utóbbi ülésében ez az indvány merült fel, s talált pártolásra.

— **A kolozsvári** iparos egylett rendes téli táncvizalmát 1882. jan. 28-án tartja meg a városi redout helyiségében saját ház alaja javára.

— **A fogyasztási adók** kérdésében leérkezett a ministerium határozata. Emittettük, hogy az árverősen Weisz H. győri vállalkozó ígerte a legtöbb bérleti összeget 84.050 frtot. A minister elfogadta az ajánlatot s e szerint a jövő hó első napjától fogva Kolozsvár zárt város lesz, honnan a fogyasztandó czikkek után járó adót emített vállalkozók szedik.

— **Eltűnt.** Bardocz Gyéza géplakatos tanoncz helyi vasuti mülhelyben, 17-éves r. cath. magos, szőke, fiu, Barkóczy Antalné f. szén utca 41 sz. a. lakó szegény asszony fia, e hó 10-én eltűnt. Édes anyja szorongó szívvel tudakozódott utána mindenfelé de mindeddig nem sikerült az elveszettnek nyomára akadni.

Hazai hírek.

— **Távirda** a szabadelvű pártban. Budapest az országgyűlés szabadelvű pártja körhelyiségeiben, kizarólat a párttagok táviratainak kezelésére felbatalmazott új magántávirda állomás nyitott meg, mely naponta reggeli 9 órától kezdve 12-ig délután pedig 4 órától kezdve 9-ig tart szolgálatot.

— **Zámon** (Hunyadmegyében) korlátolt nappali szolgálat postával egyisített távirda-állomás nyitott meg.

Vegyes hírek.

— **Örült a császári palotában.** A berlini császári palota előtt szerdán este nagy feltűnést okozott, hogy egy gyanus külsejű egyén minden áron be akart menni a palotába, azon ürügy alatt, hogy a császárral akar beszélni. Mintán az egyén minden ellenvetés dacára nem fágított, elfogták. A rendőrségnél kiderült, hogy örült. Neve Dietrich, foglalkozására nézve munkás. Előadta hogy Blücher herceg fia és az angol királynő egy levelét kell átadni a császárnak. Mintán pedig azzal fenyegetőzött, hogy mihelyt szabadon bocsátják, újra megkísérli bemenni a palotába, beszállították a Charité tébolydába.

— **Sensa Agost** híros horváth regényíró az „Oesterreiche Rhisénue” egykori dolgozótársa tegnapi hosszas kinos szenvedés után zágrábban meghalt. Halálával a horvát irodalom nagy veszteséget szenvedett.

— **Golyóval** a fejben. Lucernben december 6-án reggel 7 órákor egy odaváló fiatal ember kiment a temetőbe és anyja sirjánál föbe lötte magát. A golyó behatolt a fejbe, de nem okozott balázos sebet. A fiatal ember erre

golyóval fejében elment a lelészhez és katolikus szokás szerint kérte az utolsó kenetet. Az odahívott orvosok kivették a golyót a fejből, de a fiatal ember fél 9 órákor elvesztette eszméletét és fél 12-re meghalt.

— **Színház égések** czim alatt jelent meg Londonban a napokban egy röpirat, amely a legalább elmúlt két század alatt történt színházi égések lajstromát tartalmazza. Londonban 1672-ben égett le a Drury Lane színház. A színházon kívül még 60 ház égett le, de ember nem esett áldozatul. Ezután Londonban száz évig nem fordult elő színházégés. Sarajassában 1718-ban égett le egy színház, ez alkalommal 600 ember égett oda. 1761 a párisi dalszínház égett le, 12 ember vesztette el életét. 1794-ben a londoni Haymarket színházban vak láma miatt 16 embert nyomtak agyon, ugyanazon évben leégett az Astley színház és két utca, emberáldozat nélkül; ugyanez a színház 1803-ban másodsor is leégett. 1806-ban hamis tűz láma miatt a Saddler Wells színházban 18 embert nyomtak agyon. 1811-ben Richmondban egy színházban 100 ember égett oda. 1818-ban a párisi dalszínház gyult ki és 12 tűzoltó súlyosan megsebesült, a közönségből senki sem veszett el. 1828-ban a londoni Brunswick színház beomlott és több ember megsebesült, de egy sem halt meg. 1841-ben ismét az Astley színház égett le. Egy ember, de több is, zebra és más állat veszett oda. 1846-ban Kanadában a quebecki színház égésénél sok ember lelto halálát. 1847-ben Karlsruheben a színház égésénél 104. 1858-ban Koburghban 16 ember veszett el. 1865-ben Edinburghban 6 ember és az 1875-ben burmeni színház égésénél 3 ember veszett el. Ezek közt a színház égések közt nincs a Covent garden színházé Londonban 1857-ben, a tűz akkor tört ki, mikor már Andersen bűvész előadása be volt fejezve s így ott ember élet nem vesztet el, nem különben Drezdában sem a 70-es években, mivel itt a színház délelőtt gyulladt ki. Legújabb időben legveszesebb színházégések voltak a párisi opera, a nizai dalszínház, a prágai új nemzeti színház és most a Ringszínház. Ehhez még a saragosai sem hasonlítható, hol 600 ember veszett el.

CSARNOK.

A 99 TESTŐR.

D-m-s S-n-d-r-tól.

(Ita: Bret Harle.)

III. Fejezet.

Hogyan mászott föl állatrán Franciaország királya?

— Itt Sire! s Aramis lépett be.

Fogja el Athost, Porthost s D'Artagnant. Aramis meghajtotta magát s egymásba dugta karját.

— Fogja el maga magát!

Aramis nem mocezzant.

A király összerozzent és elhalványult.

— Nem Franciaország királya vagyok-e én?

— Mindenesetre, sire, de mi is egyenkint

Porthos, Aramis, D'Artagnan s Athos vagyunk.

— Ah, szólt a király.

— Igen, sire!

— Mit jelentsen ez?

— Ez azt jelenti, sire, — szólt Aramis, előre lépve — hogy felséged magaviseloto, mint hazas emberé, rendkívül illetlen. Én abbé vagyok s ellenszbgylök ez illetlenségeknek. Barátain itt D'Artagnan. Athos és Porthos mind jó nevelésű fiatal emberek s ők is rendkívül megbotránkozónak. Nézze sire, látja, hogy pirolnak?

Athos, Porthos s D'Artagnan elpirultak.

— Ah! szólt a király; gondolkozóba esve. Önök nekem jó leckét adtak, ők ajátatos fiatalok, de önök egyetlen gyöngöse a tuldság szerénység. E percztől kezdve mindannyijokat marshallokká s hercegekké teszem, Aramist kivéve.

— S engem sire? kérdé Aramis,

— Önből érek lesz!

A jó barátok föltekintettek s egymás karjaiba robantak. A király, hogy példájukat követve, táruk maradjon, Louise de la Vallière ölelte át. Szünet állt be. Végre Athos szólalt meg:

— Esküdjetek meg fiam, hogy magatok után Franciaország királyát fogjátok leginkább tisztelni; s emlékezzetek meg, hogy „40 év múlva” ismét találkozzunk.

Angolból: r...

KÖZGAZDASÁG.

Háromszék, decz. hó.

Őszi vetéseink nem voltak jól megerősödvé, az egér is sok helytt sok kárt tett bennük: nem tudtuk miként fognak majd tavasszal kiérred; reménységünket ez iránt még biztatta a ma esett hó, mely jó takaróval szolgál nekik a télen.

A gabona ára egészen a nagy piacok mozgásához tartja magát; a kora ősszel fenn volt, most kissé szállott, de még mindég elégséges t. i. fiztá buza hektoliterje 8 frt 40 kr; rozs 5 frt 25 kr; zab 2 frt 50 kr; tőrökbuza 4 frt 80 kr.

A széna lehet hogy drága lesz, mert a marhák korán istálóra szorultak. A marha ára csak úgy van mint eddig volt, — de a sertés ára nagyon leszállott, csak télauyit adnak most egy ridegért, mint adtak a tavaszon s a nyáron

Kereskedésünk fennyő-deszkával és kéleggel most is javában foly, s nem csekély pénzt hoz bé. Most egy új vállalkozás indul itten, mely vidéktünk előre is jó reménnyel tölti el, külföldi emberek keresnek szép tiszta fenyőfát, s az ajánlkozokat jó árral biztatják.

Mire lejődik ki ez úgy, lesz-e belőle örvendetes valóság annak idejében meg fogom írni. —

R. L.

IDEGENEK NÉVSORA.

1881 Deczember 14.

Biasini szálloda.

Tutsek Ferenc keresk, Felvincz, Neuman K. vall. Sz.-Régen, Kupa Sámuel gr. cath. esperes Kupsafalván, Kőkösi Albert birt. Harangláb, Albert György Sz.-Falva.

Hungaria szálloda.

Schuler József keresk. Bécs, Jelenik Antal keresk. Brünn, Glasner Antal keresk. B.-Pest, Csérni József keresk. Bécs.

Nemzeti szálloda.

Ziffer Mór keresk. Brünn, Zahariásné és lánya Zilah. Stern Berthold keresk. B.-Pest. Neuschloss Filöp birt. Gerend. Friedmann Ferenc Zilah.

Pannonia szálloda.

Lipocsi Károly ut. Brünn. Laubstein Bertha N. Szeben, Faltschek Ferencbánya ig. Beszterce: Atoluni Jenő tanár Brassó.

A budapesti árutőzde hivatalos árjegyzékei.

1881. év deczember hó 14.

Ára 100 kilogramnak Budapeston.

Buza: Bársági 11 frt. 95 kr. Tiszavidek 12. frt. 10 kr. 12 frt 85 kr. Pestvidéki 11 frt 75 kr. 12 frt 50 kr. Fehérmegyei 11 frt 95 kr. 12 frt 90 kr. Bácskai — frt. — kr.

Magyar rozs 8 frt. 70 kr. 9 frt — kr. Takarmány 7 frt. 50 kr. 7 frt 70 kr. Árpa: 7 frt 30 kr. 10 frt 50 kr. Ma-áta 7 frt 50 kr. 9 frt 12 kr.

Magyar zab: 7 frt 55 kr. 7 frt 75 kr. Bársági 6 frt 85 kr.

Tengeri: 6 frt 80 kr. 6 frt 85 kr. másmint 6 frt 85 kr. 6 frt 90 kr.

Repeze: káposzta bársági — frt %, kr. 13 frt 2/3 kr. — frt — kr.

Magyar köles: 6 frt 35 kr. frt — kr.

Szokvány: buza tavaszra szállítandó 12 frt 2 kr. 12 frt 95 kr. Buza szept — októberre szállítandó — frt — kr. 12 frt 62 — rozs tavaszra szállítandó 12 frt 35 kr — frt — kr. Tengeri május—júniusra. 7 frt 7 kr. 7 frt 32 kr. Repeze káposzta aug.—szeptemberre szállítandó — frt — kr. — frt — kr. bársági július—júniusra szállítandó — frt — kr. — frt — kr.

Szosz (nyors) 100 liter százalékként 33 — frt 33 frt. 1/2

A

„Kelet” magántáviratai.

(Magyar távirati iroda.)

Budapest, decz. 14. A képviselőház mai ülésében Tisza miniszterelnök belépvekor a többség által élénk éljenzéssel fogadtatott. Elnök indítványára a képviselőház felhatalmazta az elnökséget, hogy a színházégés szerencsétlensége alkalmából a bécsi Reichsrath elnökségének a ház részvétét fejezze ki.

Tisza miniszterelnök az indemnity s Torna-Abaujmegyék egyesítéséről, a törvényhatóságok kiigazításáról szentesített törvényczikket kihirdetés végett bemutatja. Azután a bizottságok előadói a tárgyalt tjavaslatokat nyujták be.

Bécs, deczember 14. A segélyző bizottság 102 félnek nyujtott eddigelé segélyt. A vész színhelyén ufogal 30 holttestet ástak ki. Egy tűzoltó beszéli, hogy a harmadik emeleten a fal áttörésekor az első két sorban csupa halott ült és ül még most is. Tegnapi délután Ferenc Ferdinánd, főherczegek Ottó Ferenc és Miksa Bajor herczegek kíséretében meglátogatták a vész színhelyét.

A bécsi Ring-Színház égése alkalmából szerencsétlenség süjtött színezésk fölségítésére. Jótékony ezülv előadás.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet 67 szám.

Kolozvárt, Csütörtök, 1881. deczember 15-én.

ÜBVÖSKÉ.

vig dalnű 5 felvonásban.

Kezdte 7 órákor, vége 10-órákor.

Felolós szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

Hirdetmény.

Torda-Aranyosmegye árvaszéke által közhirrét tétetik, miszerint az Aranyos-Polyánban elhalt Dindár Dénes örököse kiskoru Dindár Tivadar tulajdonát képező s 304 hold és 675 □ öl belső, szántó, kaszáló és legelőből álló Aranyos-Polyáni ingatlanok az azok után járó regálé joggal együtt 1882 Január hó 16-án délelőtt 9 óráan kezdődő önkéntes árverés útján 17,273 forint felkiáltási ár és 50/0-kos bánatpénz letétele mellett Aranyos-Polyán község-házánál örök áron el fognak adni.

Az árverezési feltételek ott lesznek megtekinthetők.

Torda-Aranyosmegye árvaszékének

Tordán, 1881. November hó 30-án tartott üléséből
TARSOLY GÁBOR s. k.
elnök.

Fris Duna-halat.

Haresát, ponty, csukát vagy süllőt küld naponkint, kilóját 80 krajczárért bérmentve Erdély minden vasúti vagy posta állomásokra utárvét mellett.

Rendelések a karácsonyi ünnepekre, szükséges mennyiségre egy párnappal előbb bekiütetni kérik, — $4\frac{1}{4}$ kilón aluli rendelések csak is 70 krajczáron kilója, bérmentlenül eszközöltnek.

Fromm Márton,
BRASSÓBAN.

(508)

1—3

Melbourne 1881. — I. díj. — Ezüst érem.

Zenélő művek.

4—200 darabot játszó, expressioval vagy a nélkül. Mandolinok, Trombita, harang, Castagnett, Éghangok és Hárfa-játék stb.

Zenélő dobozok

2—16 darabot játszó; továbbá Necessairek, szivartartók, sveiczi házak, Fénykép albumok, Írószerek, Keztyűdobozok, Levél-nehezékek, Virág vázák, Szivar tárczák, Dohán-tárczák, dolgozó asztalok, üvegek, söröspoharak, székek, stb. mind zenélők. S mint a legujabbakat és czélarányosokat ajánlja

J. Heller Bern (Schweitz)

Csak a töllem egyenesen megrendelt tárgyakról vállalkozunk felelősséget. Képes árjegyzéket ingyen.

100 legszebb művek, 20,000 frank értékben, kerülnek t. megrendelőim között, jutalom képpen kikiosztásra november hótól ápril 30-ig.

BÉCSI-TÖZSDE.

Mérvadó a Lajthán innen s a Lajthán tul, egyedül „bécs tözsde.

Ama tetemes hátrányokat, melyeket bizonyos vállalatnak egy minden befolyás és akarat nélküli pénzszegény vidéki tözsde szenvedni kell, — s viszont egy fötüzsdénni működés roppant előnyeit — mint szintén a kormány és a társulat és testületek székelyét, kiknek czimnei a piacokon forognak, városok, ahol ajánlatok és tudakozások történnek, hol minden világrészről a tudósítások összpontosulnak, a hol a politikát csinálják, a hol a legnagyobb napilapok jelennek meg, a hol a nagy üzérkedések s tüzsekek az árkeletet csinálják, szóval azon városokét, hol mind a kedvező, mind a kedvezőtlen észleletek annak idejében tétetnek, s mielőtt szélesebb körökbe szivárognak, a legbizalmasabb értesítések idejekorán nyerhetők, ami által szavazva az árfolyamra befolyással lehetünk, — mindazt röpiratunkban (26. és 42. lap) kimerítően előadtunk. — A tözsdenek külsőben álló nagy mozgalmait véve tekintetbe, a „szabad“ speculation és az annyira kedvelt társasági üzleteinket kívül a mérsékelt kockázattal való műveleteket ajánljuk leginkább, s különösen a kettős díjat (esetleg nyereség: egy arant akár emelkednek akár esnek az árfolyamok) mi mellett a díjaz még a legkedvezőtlenebb esetekben sem veszhetnek tökéletesen el. Iutaléki áak a legelőszobban. — A vezérköriktől közelebbi viszonyainknál fogva egyenes, közvetlen, s gyors értesítésekkel szolgálhatunk (szakértően s költség nélkül). Pontos, titoktartás mellett kivitel. Stürgöny forgalom. Értesítő levelek ingyen. (457) 6—8

A jelenlegi pénzügyi viszonyok s a befolyó tőkék következtében azon helyzetben vagyunk, miszerint az üzérkedési vitéleknél s a tőkék s értékpapírokra kölcsönöknél a kamatlábát 50/0-ra leszállíthatjuk (díjmentes). Mutatványszámok a „Leitha“ pénzügyi és sorsolási lapból hármentve Tartalomdus, nélkülözhetetlen sorsjegy-naptár (az összes európ. játéktérvezet) elhelyezé. li. üzérkedési papírosok és nemek, sorsjegybiztosításokat (figyelemreméltó a külsőben álló húzások véve tekintetbe) stb. tartalmazó röpiratokat, kívánatra ingyen és bérmentve küldjük meg.

A „LEITHA“ (Halmi) kiadóhivatalán bankháza, Bécs Schottenring 15.

NEMES, HASZNOS ÉS LEGJOBB SZORAKOZÁST
A TÉLI IDÉNYBEN A

LOMBFŰRÉSZ-MUNKA.

NYUJT!

Valódi amerikai lombfűrész-gépek, lombfűrészek, rózsa-, ében-, dió-, kőris- és juharfa-lemezek; különböző zárok, sarkok és minden a lombfűrész-munkához szükségeltető

ESZKÖZÖK és MINTÁK
KOLOZSVÁRTT CSAK IS

DEMETER JÓZSEF

(506)

főtéri kereskedésében kaphatók.

1—5

AZ ERDÉLYRÉSZI HÁZI-IPAR FEJLESZTŐ EGYLET ÉS TÖBB HAZAI

MŰIPAR-INTÉZET KÉSZÍTMÉNYEI,

valamint díszmű-árúkból és játékszerekből a legszebb, jó és hasznos

KARÁCSONYI ÉS ÚJÉVI

AJÁNDÉKOKNAK ALKALMAS CZIKKEK

DEMETER JÓZSEFNÉL

KOLOZSVÁRTT, Főtér, Bátor RADÁK-háznál levő üzletében találhatók.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK AZONNAL TELYESITTETNEK

DEMETER JÓZSEF

az „Erdélyrészi háziipar fejlesztő egyesület“ raktárosa.
2—10

(504)

Cs. kir. szab. védjegy

Páris, 1878. kitüntetés

EUCALYPTUS-SZÁJ-ESZENCZIA

Az Eucalyptus-szájesszencia a szájbizut azonnal az és tartósan eltávolítja; a legbiztosabb óvszer fogfájás és fogszu ellen; tisztítja a beteg szobák levegőjét és elevenítő illattal tölti be azokat. A osászárú orosz kormány az Eucalyptus-szájesszenciát, nyilvános gyógyintézetekben fertőtlenítő szerül a torok betegségeinél használni elrendelte. 1 üveg ára 1 frt 20 kr.

(43) 14—23

Kapható az osztrák-magyar birodalom és a külföld összes jó hírnevű gyógy és illatszertáraitban.
N. B. Összes raktárainkban Dr. C. M. Faber hírneves és már 1862-ben Londonban a nagy díjéremmel kitüntetett, a szájjegészségügyi ápolására és a fogak ép fenntartására szolgáló kitűnő os. kir. szab. Purítás szájj szappan mindig kapható. Kolozsvárt kapható Csapó Sándor üzletében.

Fertőtlenítő rothadást gátló fenartó óvszer ragályos fertőzés ellen, a szájjegysze res ápolására DR. C. M. FA-BERTOL O felsége a néhai Mexi. coi császár udvari fog orvosától Bécsben.

Főraktár FELIX GRÜNSTEIDL-nél

Bécs, I. Sonnenfelsgasse 7.

Kértem azonnal megrendeléseket tenni, nehogy mint a múlt évben, ezernyi megbízásoknak, csak azért ne tehessünk eleget, mivel a későn érkezettek kivihe-tők nem lehetnek.

Nem tetsző tárgyak akadálytalanul visszavetnek, a mi szintén a legpontosabb szoliditásra mutat.

Karácsonyi
ajándék-levél
BÉCSBŐL.

Fiókraktáraink, ügynökeink nem lévén, a megbízásokat kérjük egyenesen hozzánk intézni.

Mindezen áruk véletlen vásárlás útján kerülvén, nem utánrendelhetők.

A mi t. vidéki vásárlóinkhoz!

Bécses megrendelőink számtalan elismerő nyilatkozatai folytán, mint már évekkkel ezelőtt, úgy az idén is szükségesnek látjuk — hogy tisztelt vevőinknek alkalmat nyújthassunk, karácsonyi asztalukat az annyira kedvelt és rendkívül gazdag, eddig még nem létezett mesés olcsóságu játékcsoportozatokkal elláthatni — egy Játékszer-kiárlást rendezni. A múlt évben az utolsó napokra felhalmozódott megrendeléseknek eleget nem tehetünk, kérünk tehát mindenkit a saját érdekében, hogy megrendeléseiket jó előre megtenni sziveskedjenek.

Fiúk és leánykák részére.

Csak 1 frt 50 krért.

Valódi ára volt 6 frt 50.

Egy salzburgi harangjáték. Egy szakasz katonaság dobozban. Egy babatest. Egy színes képes könyv. Egy tánczó indus, igen érdekes. Egy zenélő tárogató. Egy egér a csapdában, mozgatható. Egy panorama. Egy eltörhetetlen abroncsjáték, újabb alak. Egy pár amerikai egészségi harisnya. kőtő. 15 drb. karácsonya-disz és gyertya; összesen 25 drb csak 1 frt. 50 kr.

Csak 2 frt 50 krért.

Valódi ára volt 6 frt 50.

Egy mozgatható kocsi Lívében. Elegans equipage két lóval. Egy pompás ostar. Egy baba, természetű. Egy tolelt tükör-álvány asztallal, polituros, valódi salon darab. Egy csodálatos szép pudli kutya, minden gyerek kedvence. Egy kínai panorama. Egy tém főzőkályha kemény, és tüzelő helylyel. Egy zsebóra aranyozott lánczczal. Egy léghajó kedves madár énekli. Egy pompás képes könyv. Egy pompás nevelésű zeneszer, mely zenéléskor egy molnár a kereket hajtvá mozgásba hoz. Egy hangversenyt játszó, hárfa kísérettel. Egy meglepetési tárgy ingyen reaadás 20 drb. karácsonya-disszel és gyertyával; összesen 34 drb csak 2 frt 50 kr.

Csak 3 frt 85 krért.

Valódi ára volt 12 forint.

Egy kalapács-mű működésben, bámulatos meglepetés. Egy képes könyv, vidám elbeszélésekkel a gyermek-szobából és az életből. Egy természetű, különböző állatok hangjának utánozója, szerfelett nevelésű. Egy önként szaladó Velociped, czélszerű hangszer, mely a legkedvesebb darabokat ismétli. Egy persely, kis takarékosok számára. Egy sveiczi építész doboz, minden hozzávaló kellekekkel. Egy tombola-játék 5 drb igen tréfás nyereménnyel. Egy kereskedői láda árúkkal, mérleggel, sullyal, lakszobával együtt igen szép butorral, az egész egy épületet képezve. Egy hajó, az újabb hajóépítés módja szerint. Egy teljes vasut vaggonok és mozdonyal a forgalomhoz berendezve. Egy nemzeti baba, izléseesen fodorított francia paraszt nő. Egy főző kemence tüzelő és keménnyel. Egy meglepetési tárgy ingyen. 30 drb karácsonya-disz és gyertya; egészen 50 drb összesen csak 3 frt 85 kr.

Raktáron vannak még: teljes katonai felszerelések, 1 frt 80 kr. 2 frt 50 kr. 3 frtől 5 frtig. Tüzoltó szerelvények 2 frt 50 kről 5 frtig. Ringólovak felnyergelve és eldiszítve 2 frt 50 kr. 3 frt 50 kr. 5—10 frtig Babák hangot adók és nem adók, papa és mamát kiáltva, mozgatható és ülő; polyás baba a tejszobából iván, hajjal és mozgatható szemekkel, a legujabb divat szerint öltöztetve, fel és levetkőztethető: 20 kr. 50 kr. 1 frt 2 kr. 2 frt 50 kr. 3 frt 50 kr. 5 frt. 10—20 frtig. VARÁZS DOBOZOK 3—100 műdarabbal 80 kr. 2 frt 3—10 frtig. Nevelésű tárgyak, pikasteriak, tréfák, csak urak számára. Trefák csak hölgyek számára, 20 kről felfelé. Csoportozatokban 2—5 frtig.

Czégünkkel számtalan szédélgő vissza él. Üzletünk az első, legnagyobb és idősebb a bécsi piacon. Küldemények utánvét mellett vagy készpénzért. Kérjük ügyelni, a mi czégünk:

Erste Galanterie und Spiel-Waaren-Niederlage,
Wien, Asperngasse Nr. 2. Ecke der Praterstasse (Hotel Europe.)

(488)

5—5

Nyomatott a „KELET“ nyomdájában Kolozsvárt.